

POSTANOWIENIE

Dnia 4 stycznia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Krzysztof Pietrzykowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A.
Oddziału Regionalnego w W.

przeciwko H. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 4 stycznia 2007 r.,

zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 22 sierpnia 2006 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie w części odrzucającej skargę
kasacyjną, a w pozostałym zakresie odrzuca zażalenie.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2006 r., odrzucił zażalenie pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 7 czerwca 2006 r. oraz skargę kasacyjną pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 22 lutego 2006 r. W uzasadnieniu stwierdził, że postanowieniem z dnia 7 czerwca 2006 r. został oddalony wniosek pozwanej o zwolnienie od uiszczenia opłaty kasacyjnej. Postanowienie to wydane przez Sąd drugiej instancji nie podlegało zaskarżeniu, co dla profesjonalnego pełnomocnika winno być oczywiste i co powodowało konieczność uiszczenia opłaty kasacyjnej, bez odrębnego wezwania, w terminie 7 dni od dnia otrzymania odpisu postanowienia. Skoro pełnomocnik pozwanej wniósł zażalenie zamiast opłaty, to, zdaniem Sądu Apelacyjnego, podlegały odrzuceniu zażalenie jako niedopuszczalne, a skarga kasacyjna jako nieopłacona.

Pełnomocnik pozwanej w zażaleniu wniósł o zmianę uchylene zaskarżonego postanowienia i przyjęcie do rozpoznania zażalenia na postanowienie z dnia 7 czerwca 2006 r. oraz o zwolnienie powódki od obowiązku ponoszenia opłaty od zażalenia. W uzasadnieniu podkreślił, że wykonywane przez Sąd odwoławczy czynności mające na celu sprawdzenie warunków formalnych skargi kasacyjnej są czynnościami Sądu pierwszej instancji i powinny podlegać normalnej kontroli instancyjnej, gdyż w przeciwnym wypadku naruszałoby to zasadę dwuinstancyjności postępowania wynikającą z treści art. 78 Konstytucji RP. Wskazał ponadto na wadliwe postępowanie Sądu Apelacyjnego polegające na zaniechaniu wezwania strony skarżącej do uiszczenia kwoty wpisu sądowego i poprzestaniu jedynie na wydaniu postanowienia o częściowym zwolnieniu od kosztów oraz przyjęciu, iż postanowienie to jest równoznaczne z wezwaniem strony skarżącej do wpłaty wpisu sądowego. Sąd Apelacyjny w ramach postępowania międzyinstancyjnego powinien był wezwać stronę skarżącą do dokonania wpłaty wpisu sądowego z określeniem jego wysokości, terminu oraz rachunku bankowego, na który wpłata powinna być dokonana.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zaskarżone zażalenie zawiera dwa rozstrzygnięcia, z których każde wymaga odrębnego ustosunkowania się.

Zażalenie w punkcie pierwszym, mianowicie w części dotyczącej odrzucenia zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego w przedmiocie odmowy zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej, jest niezasadne. Z faktu bowiem, że Sąd Apelacyjny rozpoznawał po raz pierwszy wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, nie wynika, że co do możliwości zaskarżenia odmowy zwolnienia od kosztów znajduje zastosowanie art. 394 § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd Apelacyjny, wydając postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów, rozpoznawał wprawdzie po raz pierwszy wniosek o zwolnienie powódki od wpisu od kasacji, ale nie wpływało to w niczym na usytuowanie tego Sądu w płaszczyźnie instancyjności jako sądu drugiej instancji, do którego powołany przepis oczywiście nie znajdował zastosowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2001 r., III CZ 1/01, nie publ.). W niniejszej sprawie oddalenie wniosku o zwolnienie od kosztów nie stwarzało więc pozwanej możliwości złożenia zażalenia. W konsekwencji należało zatem odrzucić zażalenie pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 22 sierpnia 2006 r. w punkcie pierwszym jako niekończące postępowania w sprawie (art. 394¹ § 2 k.p.c.; zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1998 r., III CZ 52/98, nie publ.).

Nietrafnie natomiast Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną bez wezwania pełnomocnika pozwanej do uiszczenia opłaty od tej skargi. Z postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2006 r., I CZ 81/06 (OSNC 2007, nr 2, poz. 36) wynika bowiem, że w razie oddalenia zgłoszonego przez pełnomocnika strony będącego radcą prawnym wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie poniesienia należnej od środka odwoławczego (środka zaskarżenia) opłaty w wysokości stałej lub stosunkowej, przewodniczący wzywa pełnomocnika do opłacenia tych środków w terminie tygodniowym. W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną strony pozwanej bez uprzedniego wezwania jej do uiszczenia wymaganej opłaty. Zastosował zatem tę sankcję w wyniku przyjęcia rozszerzającej wykładni art. 130² § 3 k.p.c. W powołanym postanowieniu Sąd Najwyższy wyjaśnił, że sankcji związanej z rygoryzmem procesowym nie można domniemywać, powinna ona być zawsze

sformułowana jasno i wyraźnie. Postulatowi temu ustawodawca uczynił zadość w odniesieniu do sformułowania zawartego w art. 130² § 3 k.p.c. Wynika z niego jednoznacznie, że rygor odrzucenia wnoszonych przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego środków odwoławczych lub środków zaskarżenia został związany z wnoszeniem tych środków bez ich opłacenia, mimo że podlegają opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia. Złożenie przez skarżącego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych obowiązek ten jednak znosi, negatywne zaś załatwienie tego wniosku nie prowadzi samo przez się do reaktywowania omawianej powinności, gdyż jest ona związana wyłącznie z czynnością wnoszenia podlegającego określonej opłacie środka odwoławczego lub środka zaskarżenia. Nie wchodzi więc w rachubę w innych sytuacjach.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w związku z art. 394¹ § 1 - 3 k.p.c. oraz art. 373 w związku z art. 398²¹ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.